

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשע"ו

פרשת צו

א. כלי יקר .

פרק ו' פסוק ב':

אֵינְעֵל צד הרמז, שהזכיר חשכת הגלוה
שנמשל ללילה, ובפעם הזמן ההוא
ממרום שלח ה' אש ביעקב, ויש לחוש פן
חס ושלוש מנפש ועד בשר יכלה, ואיה
הבקר אשר אמר? על פן אמר שאש של
מעלה שורף ואינו מכלה, כי "אש המזבח
תוקד בו" בישראל, כי כל אש שלמעלה כן
טבעו ששורף ואינו מכלה, ואש המזבח
יוכיח, וכאמרו רז"ל: פושעי ישראל אין אש
של גיהנם שולט בהם, קל וחמר ממזבח
הזהב שלא היה עליו פי אם כעבי דינר זהב

ולא נשרף, קל וחמר אלו שפלאים מצות
כרמון (תגיגה כז.). ומסיק בתנחומא שאש של
מעלה כן טבעו, ששורף ואינו מכלה, וראיה
מן אש דסנה, כי הסנה איננו אכל (תנחומא
שמות טו.). וזה למוד נפלא על מה שכתוב:
"ממרום שלח אש" (איכה א, ג), לומר לך
אשיו משום חציו, כי חציו פלים וישאל
אינן פלים, כן אשיו אשר שלח ה', ממרום
הוא, ולא יבער בם לכולתם, אלא אש
הדומה לאש המזבח תוקד בו עד הבקר, עד
שיעלה בקרן של ישראל.

אלוה

1. מה הביא את כרמון - כמו אש כרמון אחרים - להרחיק לאפלויה de מצב עם ישראל בעלות?
2. על מה יש ענין?
3. מה פירושו: "עורף ואינו מכלה"?
4. מה הראיה ממנו הנהגה?
5. מה קורה לפושעי ישראל?
6. מהי כחל זאת התקוה?

* * *

ב. רבינו בחיי .

פרק ה' פסוקים כג', כה':

(ג) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן. הודיענו בכאן שאף
הרמת הדשן שהיא עבודה קלה צריכה בגדי כהונה, כי מדו בד' הוא הכתונת³². ואמר
לשון מדוי שתהא כמדתו, על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בין הכתונת לבשרו, ולא בין
המכנסים לבשרו, וגם אם היו מכנסיו קצרים ולא היו מגיעים עד רגליו ועבד בהן עבודתו
פסולה³³. ומה שהזכיר אלה השנים בלבד כתונת ומכנסים הוא הדין לשאר בגדים כי כיון
שהודיענו שהרמת הדשן צריכה בגדים למדנו בודאי שצריכה ארבעה בגדים בכהן הדיוט
ושמונה בכהן גדול, וכן אמרו³⁴ בספרי³⁵: ילבש, להביא את המצנפת ואת האבנט. ויש
לפרש עוד³⁶, מדוי, בגדיו, כמו: מעל למדיו³⁷, וכן: על פי מדותיו³⁸, ואם כן יכלול לכל
בגדי כהונה והוא שתרגם אונקלוס: לבושיין. ולמדנו מזה כי גם במצות הרמת הדשן שהיא
עבודה קלה צוה הקב"ה שיתהדר בה הכהן לפניו שילבש בגדי כהונה ובהם ירים את
הדשן, וכל זה הערה דרך חיים לכל מי שמתקרב להקב"ה באחת מהעבודות, או מי

שמתעסק באחת ממצותיה של תורה שיתהדר לפניו ית' בעשותו אחת מכל מצות ה' שישפיל כבוד עצמו לכבוד הש"י אפילו בעבודה קלה שבהן. וכן דוד ע"ה אמר: עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר⁵⁹, עורה כבודי אין כבודך * חשוב כלום אצל כבוד קוני וכתוב: דוד מכרכר בכל עו לפני ה' וכתיב: ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני וגר⁶¹. וידוע מדרך חכמת ההגיון כי האדם אינו נקרא עבד עד שיהיה לו אדון, ואין שם האדון ראוי אלא למי שיש לו עבד. ור

אלות

1. קרא שם את הפסוקים א' ו' ותתאר איך בדיוק נצטתה הצמודה בצנין תכונת הדשן?
2. פרשנו מדעים כי צמודה זו מצריכה פסדי כהונה, מה הוא רוצה ללמדנו בכך באופן כללי?
3. מהי הצדקת פרשנו המדעים אדון וצמד, ומה אימורו לצנינו?

* * *

ג. רש"ר הירש.

פרק ו' פסוק טו':

ולמדנו מכאן, שהקשר שבין אכילה לקריבה אמור בכל דבר הקרוי בשם קרבן, ושיש בו גם אכילה לאדם. בכולם זמן האכילה הוא ביום קרבנו. נמצאת אומר: כלל זה איננו נוהג רק בתודה, אלא גם בלחמי תודה, ומאידך הוא אמור גם בחטאת, אשם ומנחה. גם שלמים היו כלולים במושג זה; אלא שהכתוב הוציאם מן הכלל והרחיב את זמן אכילתם (פסוק טז). "קריבתם" של קרבנות בהמה היא בזריקה ובעבודות הדם המובילות אליה (שחיטה, קבלה, הולכה, זריקה); ואילו "קריבת" המנחות היא בעבודות הקמיצה המקבילות להן: מן הקמיצה ועד הקטרת הקומץ המקבילה לזריקת הדם. יום הקרבן כולל את היום ואת הלילה שלאחריו עד הבוקר השני; דבר זה מוכח מן האמור כאן: לא יניח ממנו עד בקר. כי היממה שבמקדש היא מבוקר עד בוקר, והלילה הולך אחר היום; ואילו היממה הרגילה היא מערב עד ערב, והיום הולך אחר הלילה (עי' פי' שמות יב, אב; לעיל ה, ב).

(טו) הפסוקים טריח מבאים את ההלכות ביחס לזמן אכילת בשר הקרבן; הם מבדילים בין "נאכלין ליום אחד" לבין "נאכלין לשני ימים וליילה אחד". כן מתבארות כאן הלכות אחרות הקשורות לכך — הלכות נותר, פיגול (חוץ לזמנו) ופסול (חוץ למקומו). הלכות אלה כתובות בפרשת תודה ושלמים — שכן אכילת הבשר היא אופיינית בייחוד לקרבנות אלה, ועל שמה הם קרויים "זבח" (= סעודה, קרבן שיש עמו סעודה).

ביום קרבנו יאכל. מלים אלה קושרות קשר הדוק בין אכילת הקרבן לבין קריבתו לה. קשר זה יבוא לידי ביטוי עלידי מעשה: שתי פעולות הללו תיעשינה ביום אחד. בו ביום שהקרבן "הוקרב בו לה" — בו ביום הוא ייאכל לאדם. אך אין הכתוב נוקט כאן לשון פעולה — כדרך שהוא אומר בפסוק טז: "ביום הקריבו"; אלא ה"הקרבה לה" מובעת עלידי שם עצם, שהוא השם הכולל לכל קרבן: "ביום קרבנו" — ביום שהוא נעשה בו קרבן.

אלות

1. הקרבנות מחולקים לאלה נאכלים ליום אחד בלבד ולא לה נאכלים לשני ימים ולילה. התוכל לנמק המדעים אלה?
2. מהו "פיסול" ואיזה שני סוגים קיימים בו?
3. למה יש לאכול את הקרבן באותו יום מקריבים חלקים מננו, דוקא?
4. יום הבית המקדש שנה מן המקובל, איך ולמה?

* * *

ד. האברבנאל:

פרק ז' פסוקים כז-לג':

ולפי שבסדר "ויקרא" כשהזכיר על אכילת הדם (לעיל ג, יז), לא פירש שם ענשו. הוצרך לפרשו כז כאן, באמרו: "כל נפש אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש ההוא מעמיה". הרי שהחלב והדם שניהם אסורים באכילה בכל מושבותיכם, ושניהם בכרת.

ואחרי שביאר שהחלב והדם מהשלמים לא יאכלו, בא דבור אחר להזהירם שגם כן לא יאכלו מאמורי השלמים אותם שהיו נגשים על המזבח, ולא גם כן החזה והשוק שהוא חלק הכהן. וזהו קישור הפרשיות האלה. ולכך אמר: "המקריב את זבח שלמיו ליי"י יביא את קרבנו ליי"י". רוצה לומר: האיש מבני ישראל "המקריב את זבח שלמיו ליי"י", לא יחשוב בלבו שיביא דבר מהם לכהן מפני החזה והשוק אשר יאכל מהם. אבל המקריב המתנדב הוא "יביא את קרבנו ליי"י", ויגמור בלבו שכל קרבנו הוא⁵⁶ נגש אל האלהים. ושהוא יתעלה, מעל שלחנו, נותן אל הכהנים משרתיו עושה⁵⁷ רצונו מה שיאכלו⁵⁸.

כז-כח עונש אכילת דם - כרת
כח-כט החזה והשוק מגיעים לכהן מאת ה' ולא מהבעלים

ומפני זה "קדיו" - של מקריב, "תְּבִיאֶנָה אֶת אֲשֵׁי יִי" - שהם "החֶלֶב עַל הַחֹזֶה", "לְהַנִּיף" אותם ל-לג תהליך הבאת החזה והשוק לכהן יקריב את החלב על המזבח, ויקח החזה לעצמו. וכן יתנו לו את שוק הימין, שיהיה תרומה לה' 58 מזבחי שלמיהם.

מאילת

1. אַמָּה נִלְכַד דִּין לָהּ כִּאֵן?
2. כַּרְשָׁנָא מְדִיִּיק מֵאֲשׁוֹן הַפְּסוֹק שֶׁהֵחֵלָה וְהֵשִׁק נִיתְנִים לְכַהֵן מֵאֵת הַקֶּבֶ"ה, אַמָּה לָּהּ חֹסֶף לֹא?
3. אַמָּה הַרְצִיִּין כֵּלָּה?

* * *

ה. המהר"ל מפראג עם מירוש הרב ז. זולצר.

פרק ח' פסוק יב': "ויצק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו"

כיצד עושים את שמן המשחה? כותשים הזית, מוציאים ממנו את הפסולת והשמן הטהור היוצא מן הזית הוא שמן המשחה. בשמן זה מושחים כל הראוי לקדושה וממנו גם מאירים את מנורת המקדש. במילים אחרות: לאחר כתישת הזית יוצא ממנו החלק הגס ונשאר החלק המעודן והטהור - למשחה. וכך גם עם ישראל. את הדמיון שבין כתישת הזית לסכלו של עם ישראל מלמד אותנו המהר"ל וכה דבריו:

"רבי יוחנן אמר: למה נמשלו ישראל לזית? לומר לך מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישה, אף ישראל אינם חוזרים למוטב אלא ע"י יסורים" (מנחות ל"ג ע"א). הזית יש בו השמן אשר מתיחס (-קשור) אל הקדושה (ומכיון) שבו מושחים הדברים אשר ראויים אל הקדושה, (וכן) גם השמן הדולק ומאיר (במנורה) וכל דבר שיש בו מעלה אי אפשר שלא יהיה מעורב עמו החומרי וצריך להפריש אותו מן החומרי ואז הנבדל (-הדבר הרוחני יהיה) במעלתו. וכך צריך הזית כתישה להסיר הדבר החומרי, הוא הפסולת. וכאשר הפסולת מסולק ממנו אז נמצא השמן המאיר. כך ישראל אשר בהם הנפש הנבדלת (-הרוחנית) אינם חוזרים למוטב רק ע"י יסורים להסיר החומרי (-החומריות) ואז הנפש הנבדלת מאירה כראוי. (חדושי אגדות ד' ע' פ"ד)

הוא אומר: ישראל מאירים באור יקרות רק לאחר הסרת הסיגים החומריים שבעם. כאשר עם ישראל אינו ממלא תפקידו הרוחני אלא שוקע במתירנות ובחומריות, מביא הקב"ה יסורים חומריים המוכיחים לעם ישראל שדרך זו לא תצלח בידיו. על עם ישראל לכוון את כל משאביו למלוי משימתו המוסרית והרוחנית בעולם על פי הדרכתו של בורא עולם.

מאילת

1. כַּרְשָׁנָא מְדִיִּיק כִּאֵן רִצִּיִּין רִחוּנִי, אִיךְ הוּא קוֹשֵׁר לְאֵת לְפִסְקוֹנָא?
2. הַאֵם הַהֲשׂוּאָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְזִיתִים הִיא לְשֵׁמָה אוּ לְפִנְאִי?
3. הַאֵם לְפִסְקָא יֵשׁ צֶרֶךְ לְצַרְחָא אוּ הוּא קָא רַק אַחֲרֵי שְׂנֵי יִשְׂרָאֵל חוֹטְאִים?

* * *